

Streszczenie popularno-naukowe: *The impact of the Russo-Ukrainian conflict on prices and volatility of energy and crop commodities, and risk perception of European Union economies*

Cel projektu:

Celem projektu jest zbadanie, w jakim stopniu wojna w Ukrainie wpływa na wzrost cen i zmienności towarów (ze szczególnym uwzględnieniem zbóż) na giełdach światowych i w efekcie – na postrzeganie ryzyka gospodarek Unii Europejskiej. Planujemy zbadać, gospodarki których krajów w największym stopniu zostały poszkodowane (w sposób pośredni) przez konflikt zbrojny.

Motywacja:

Inwazja wojsk rosyjskich na Ukrainę zapoczątkowała konflikt polityczny w Europie. W efekcie tego wydarzenia, kraje Unii Europejskiej nałożyły sankcje na import części towarów z Rosji. Ponieważ kraje Unii w dużym stopniu uzależnione są od importu gazu i ropy z Rosji, zaprzestanie importu paliw kopalnych z Rosji, ma dla nich kluczowe znaczenie. Udział rosyjskiej ropy i gazu w całkowitym imporcie jest zróżnicowany pomiędzy krajami – na przykład kraje Europy Środkowo-Wschodniej w większym stopniu są uzależnione od rosyjskiej ropy i gazu, niż pozostałe kraje Unii.

Rosyjska inwazja na Ukrainę przyczyniła się też do załamania rynku produktów rolno-spożywczych, w szczególności wpływając na dostawy i wielkość zapasów pszenicy – a w konsekwencji na ceny żywności. Wśród gospodarek, które najdotkliwiej odczuły załamanie importu produktów rolnych, można wymienić kraje arabskie (gdzie 60% całkowitego importu pszenicy pochodzi z Rosji i Ukrainy), Indonezję (jednego z największych importerów pszenicy na świecie) oraz kraje afrykańskie. Sytuacja Unii Europejskiej nie jest na tym tle najgorsza, ponieważ eksport produktów rolnych z tego regionu przewyższa import. Mimo to, gospodarki Europy Wschodniej i Zachodniej mierzą się obecnie z inflacją cen produktów żywnościowych, a jej przyczyną są nie tylko przerwy w łańcuchu dostaw, ale też globalny wzrost cen energii, który wpływa na ceny paliw a także ceny nawozów. Wszystkie te czynniki mogą przyczynić się do kryzysu na rynku żywności i energii oraz wpłynąć na rynkowe postrzeganie ryzyka krajów Unii.

Opis badania:

W pierwszym kroku projektu badamy wpływ ryzyka geopolitycznego i niestabilności gospodarczej na ceny zbóż. Ściślej, weryfikujemy wpływ niepokoju w Europie na poziom i zmienność cen zbóż oraz badamy, ceny którego ze zbóż są najmniej wrażliwe na napięcia polityczne. W kolejnym kroku badamy wpływ zmienności ropy i gazu na ceny zbóż. Zakładamy możliwość takiego wpływu poprzez ceny nawozów, do wyrobu których wykorzystuje się gaz. Weryfikujemy też, czy istnieje bezpośrednia przyczynowość między cenami paliw kopalnych, a cenami zbóż, czy też oba towary reagują wspólnie na niepokoje geopolityczne. Następnym krokiem jest określenie, które gospodarki Unii Europejskiej w największym stopniu są w największym stopniu wrażliwe na wpływ (pośredni) konfliktu zbrojnego. Badamy, czy niepewność związana z konfliktem zbrojnym wywiera taki sam wpływ na wszystkie gospodarki Unii oraz czy wpływ zmienności i rosnących cen towarów rolnych jest porównywalny z wpływem zmienności i rosnących cen paliw kopalnych. Naszym celem jest określenie, które gospodarki Unii są bardziej narażone na wpływ niepewności cenowej na rynku towarowym oraz czy podatność rynków giełdowych na tego typu wstrząsy jest porównywalna z wrażliwością kursów walut lokalnych i rentowności krajowych obligacji rządowych. Ostatnim krokiem badania jest ocena ryzyka inwestycji na rynku towarowym oraz próba poszukiwania odpowiedniego zabezpieczenia przed gwałtownymi zmianami cen spot i *futures*. Chcemy ocenić, czy tradycyjne instrumenty uznawane za bezpieczne przystanie (metale szlachetne) nadal spełniają taką rolę, czy też zasadne jest poszukiwanie nowych instrumentów, na przykład wśród kryptowalut.

Znaczenie wyników:

Nasze badania pozwolą też lepiej poznać czynniki, które wpływają na ceny zbóż oraz lepiej zrozumieć teoretyczną naturę tych zależności. Rozpoznanie różnej wrażliwości cen zbóż na zmiany cen oraz na impulsy gospodarcze pozwoli odkryć, w jaki sposób produkcja mogłaby być dywersyfikowana w obliczu przyszłych zawirowań gospodarczych.